

MARIASCHOOL IN TIENRAY : LEERKRACHT AAN DE BASIS VAN THEMATISCH ONDERWIJS

De Mariaschool in Tienray is een brede basisschool die - over het hele jaar bekeken - gemiddeld zo'n 115 leerlingen telt. De school is overgestapt op thematisch onderwijs. Dit betekent dat vakoverstijgende onderwerpen de bestaande methodes vervangen. Doel is kinderen een kritisch onderzoekende houding aan te leren. Bovendien is de Mariaschool ervan overtuigd dat meer samenhang een grotere leeropbrengst oplevert.

De Mariaschool werkt ontwikkelingsgericht: het onderwijs moet betekenisvol zijn en de school wil kinderen in hun zone van naaste ontwikkeling krijgen. Wat hebben leerlingen nodig voor later? Relevante kennis en vaardigheden, kritisch kunnen denken, een onderzoekende houding en sociale vaardigheden. De Mariaschool gaat voor brede ontwikkeling en beperkt zich niet tot cognitieve kennis en vaardigheden.

“Onze leerlingen zijn sinds de invoering van deze werkwijze gemotiveerder, meer betrokken en zelfstandiger.”

Aanpak: bottom-up en effectief

Het initiatief voor thematisch onderwijs komt rechtstreeks van de werkvloer: de tien leerkrachten van de Mariaschool hebben deze manier van werken aangezwengeld en allemaal omarmd. Ze zijn ervan overtuigd dat het onderwijs uitdagender en ontwikkelingsgerichter kan zijn, zodat leerlingen meer gemotiveerd, betrokken en zelfstandig worden. Ontwikkelingsgerichter onderwijs leidt, uiteindelijk, tot betere opbrengsten en dus ook tot opbrengstgerichter onderwijs. Het onderwijs is op deze manier uitdagender en leerlingen zien en begrijpen de samenhang, maar ook het vakspecifieke beter. Ze leren meer.

De leerkracht is de coach die dit alles in goede banen leidt, maar kinderen helpen elkaar ook. Coaching vindt plaats op proces, persoon en product en dat is terug te zien in alle lagen van het onderwijs: in het vijf fasenmodel, in het onderzoekend leren en in het portfolio van de kinderen. Kinderen komen op school met een nieuwsgierige houding. Die nieuwsgierigheid moeten leerkrachten aanboren en vasthouden. Een persoonlijke verbondenheid met een activiteit leidt eerder tot een betekenisvol leerproces. De leerkracht

bepaalt samen met de kinderen de richting van een thema, maar de leerkracht is sturend in het overbrengen van kennis en vaardigheden van de verschillende vakgebieden.

De school volgt de eindtermen po (kerndoelen, tussendoelen en leerlijnen - TULE) en neemt de Citotoets af. In zogeheten themaklappers houden leerkrachten gegevens en vorderingen van leerlingen bij. Wat eveneens vastligt, is het feit dat de thema's leidend zijn en dat de overige vakken - behalve rekenen - hier op aansluiten.

Invulling van het onderwijs

Leerkrachten bedenken de thema's zelf of putten uit de bestaande methodes Meander (aardrijkskunde), Naut (natuur en techniek) en Brandaan (geschiedenis). Dit ligt vast in een tweejaarlijkse cyclus, waarin de methodeboeken van wo, taal, begrijpend lezen en spelling als bronnenboek worden gebruikt. De samenhang tussen de vakken is volledig geïntegreerd en begint in groep 4 en loopt door tot en met groep 8. Elke jaarlaag kiest zelf thema's, maar bij overlap gaan de klassen concentrisch te werk.

Het vak taal/Nederlands is ook geïntegreerd in het thematisch werken. Rekenen nog niet, maar het is een kwestie van tijd voordat dit vak ook deel uit gaat maken van het thematisch onderwijs.

Alle activiteiten staan in het teken van het thema, bijvoorbeeld oceanen. De mate van zelfstandigheid neemt toe naarmate de leerlingen in een hogere groep zitten of meer zelfsturing aankunnen. Leerlingen in groep 5 bedenken volledig leerkrachtgestuurd hun onderzoek- of leervragen. Hogere groepen werken zelfstandiger. Daar is de aanpak meer leerlinggestuurd. Hulpmiddel is het zogeheten 'vragenmachientje': een soort beslisboom die je helpt om te komen tot een goede onderzoeksvraag. De leerkracht krijgt in toenemende mate een coachende rol. Hij stuurt en bewaakt de onderzoeks-/ leerdoelen.

Sinds het schooljaar 2015/2016 werkt de Mariaschool met de taalmethode Staal. Thematisch: dat betekent dat alle leerdoelen in één bepaald thema aan bod komen. Stelopdrachten, zinsontleding, zinsbouw, enzovoort komen allemaal vanuit wereldoriëntatie binnen het gekozen thema aan bod. De leerkrachten betrekken ook handvaardigheid, tekenen, schrijfopdrachten, woordenschat-

“Durf vragen te stellen en te erkennen dat je iets nog niet weet of niet kunt en zorg dat je het wel komt te weten.”

onderwijs en begrijpend lezen in de lessen wereldoriëntatie. Kinderen maken door het jaar heen verschillende werkstukken. Dit kan variëren van werkstuk, poster of folder tot presentatie, PowerPoint of verslag. Een thema wordt geëvalueerd op proces, persoon en product. Samen met de leerkracht bepaal je als leerling de mate van zelfsturing. Dat is een persoonlijk proces wat niet in een jaarklassensysteem te vatten is. Waar mogelijk toetst de Mariaschool op kennis en vaardigheden.

Ervaringen en wensen

Alle leerkrachten hebben de nieuwe manier van werken omarmd. En ouders, managers, leerlingen en leerkrachten zijn positief. Volgens betrokkenen kleven er geen nadelen aan deze werk- en leerwijze. Enige kanttekening is dat thematiseren - omdat het er anders uitziet - minder serieus genomen zou kunnen worden. Kinderen komen enthousiast thuis en vertellen dat ze de hele dag gespeeld hebben, omdat ze het onderwijs zo ervaren. De goede resultaten bewijzen dat kinderen juist veel opsteken: ze liggen hoger dan voorheen. Ervaringen laten zien dat de kinderen in de ontwikkeling van

traditioneel naar ontwikkelingsgericht onderwijs steeds meer grip krijgen op hun leerproces. Ze verwoorden wat ze doen en leren. Zowel ouders als Inspectie van het onderwijs zien dat de aanpak werkt.

Voorwaarden voor succes zijn een open houding en de juiste ondersteuning van het team. Je begint aan een omslag in denken en doen en dat vraagt, behalve veel kennis en vaardigheden, ook veel flexibiliteit. Leerkrachten moeten eigenlijk, net als de leerlingen, een open blik houden en nieuwsgierig blijven.

De nieuwe aanpak werkt. Maar natuurlijk heeft de Mariaschool aanvullende wensen en plannen die het onderwijs nog beter maken. Zo is er behoefte aan een leerplangesprek met experts over de toekomstige invulling van thema's. Hoewel de 21e eeuwse vaardigheden al meegenomen worden in de onderwerpen, wil de school een visie op toekomstig onderwijs formuleren. Daarnaast wil de Mariaschool een digitaal systeem (portfolio) waarin de resultaten van thematisch werken zijn opgeslagen, maar dat ook inzicht geeft in het welzijn van de leerling en de voortgang wat sociaal-emotionele ontwikkeling betreft.

Tips

- Zorg voor een krachtige start en faciliteer het team zodat iedereen mee kan doen aan ontwikkelingsgericht onderwijs.
- Zorg vooral voor enthousiasme; als de ogen van de kinderen gaan stralen, doen de leerkrachten vanzelf mee!
- Maak duidelijk dat thematisch onderwijs effectief is en geen spelen of fröbelen.
- Zorg dat helder is dat er leerdoelen/leeropbrengsten behaald moeten worden die voldoen aan de (eind)termen.
- Leerkrachten moeten boven de lesstof staan en over voldoende vakinhoudelijke kennis en didactische kennis/vaardigheden beschikken.
- Zorg voor optimale randvoorwaarden zoals digitale hulpmiddelen en begeleiding van leerkrachten.